

Fornminni og vand-alisma

Land okkara kann neyván sigast at vera ríkt uppá tað ein vanlig skilur við fornminni. Og kanska er tað eins gott at so er, tí synd er at siga at vit hava farið væl um tað, undanfarnar ættir hava latið okkum at umsita.

Frá fornminnum talar søgan til okkara, meir enn á nakran annan hátt, og hvat er eitt fólk við ongari søgu? tað er eitt deytt fólk.

Størstu og sjónskastu fornminni okkara munnuuttan kjak vera Kirkjubøur og so Skansin í Havn.

Um Skansin er at siga, at hann longu tá fyrsta havnabygging fór fram, fekk síni feigdarhogg.

Heyggjurin, stóði hann stendur á, var mest sum alt sprongt burtur, og síðan eru ljótir og illa hóskandi bygningar bygdar tætt upp á honum.

Henda vandalisma hevur gjørt at ein í dag illa dugir at imynda sær hvussu Skansin víð umhervi sínum hevur borðið seg í landslagnum.

Men sama ger, farið er farið.

Eftir tí blaðkjaki ið verið hevur hesar seinastu dagarnar, sær tað út sum at Kirkjubøur nú stendur fyrri tórni.

Uttan at øvunda sandingum gott ferðasamband, og uttan at hava skil á samferðslu og ferjulegum, so má eisini hetta mestast at vera vandalisma av versta slag.

Tí ikki bert múrurin, kirkjan, stokkastovan men bygdin og umhøvur alt sum tað er, má mestast sum okkara dýrasta fornminni.

Tá ein nútímans ferjulega við øllum tí hon hevur uppi við sær verður lögð á hesum stað, vil hon gera eitt greiðt og ógrøðandi sár í hetta hugnaliga miðaldar søgumhvørvi.

Ein fatar ikki at hetta óátalað kann fara fram. Hvat sigur fólk ið á staðnum, hvat siga fornfrøðingarnir, hvat siga friðingarnir, yvirfríðingarnir, og hvat sigur Náttúru og Umhvørvisverndarfelagsskapurin, hesin sá á fyrsta sinni dagsins ljós í roykstovuni

Framhald á síðu 13

Hevði Fólka-flokkurin lurtað var røktarheimið í Havn í gerð

sjónarmið

Ídag

Jákup Lindenskov, lótingsmaður

Síðan Javnaðarflokkurin fekk umboðan á tingi hevur aðaluppgáva floksins verið at virka fyrri bótum sosialum korum fyrri fjøldina. Henda grundhugsan er tann grundvøllur javnaðarpolitikur byggir á.

Sjónarmiðini vunnur so hvørt haldgott festi.

Og nú er tað eisini ein veruleiki, at allir flokkarnir beinleiðis hava tikið upp í stevnuskráir sínar sosialar málsetningar, sum ofta eru skráðaraseymaðir burtur úr stevnuskrá Javnaðarflokksins.

Menn sum Essa Arge og Óli Breckmann leypa í hesum døgum á leistum við nevanum á lofti móti Javnaðarflokkinum — tí tað skal ikki henda, at Javnaðarflokkurin, hvørki í býráðnum ella á tingi, skal sleppa at nerta nakran sosialan spurning í Suðurstreymini.

Eisini her skal Fólkaflokkurin hava patent — og monopol. Fyri stuttum sóu vit í Sosialinum, at landsstýrismaðurin, Eilíf Samuelsen, á aðalfundi í landsfelagnum Javna hevur sagt, at eingin er so sosialur sum hansara flokkur.

Tó at sannroyndin er, at øll tvey sosialu málini, sum sitandi landstýri hevur víðgjørt í hesum skjótt lidna valseiði, eru loyst úr lagdi av undanfarna landsstýri undir Javnaðarleiðslu og sostatt meira og minni liðugtseymað til stóðutakan. Henda samgongan hevur í mongum ferum forhålað hesimál.

Í politikki er tað nú einaferð so, at menn gerast argir, tá teir fáa at vita, at aðrir hava lagt til rættis málini. Kjakið um røktarheimbyggingina í Suðurstrey moy hevur nú koyrt í longri tíð. Uttan at nakað veruligt

hendir. Men nú tykir sum tað rívar fyrri eygunum á teimum, nú valseiðið er komið út í tað síðsta árið. Aður hava bert verið speisglósur og fruktarleysar atfinningar, tí røktarmál eru loyst.

Í Tórshavn vildu hesir somu ikki vita av, at kommunan skuldi hava nakra meðabyrgd av røktarheimbyggingini og als ikki av rakstrinum av røktarheimi. Teir vildu loysa ellisheimsmálið (við aftratbygging), meðan hin partin vildu teir ikki koma sær uppi. Tað skuldi verða burturav landsmál.

Soleiðis var hugsanin í mong ár millum borgarligar politikarar í Tórshavn býráð. Tí var bert ellisheimsmálið loyst. Hin partin skuldi heimhjálparskipanin greiða fult.

Tá Essa Arge í Dagblaðnum leggur eftir Javnaðarflokkinum, sum hann fráskrivar alla medvirkan í loysnini av røktarheimsmálinum í Havn, er bert at siga, at byggisurningurin liggur nokk so greiður figgarliga. Tí hevur Javnaðarflokkurin fyrri mongum árum síðani syrgt fyrri — og lagt so visuliga tilrættis, at peningur hvørt einasta ár fellur til tilik endamáli. So púrt sleppur hann ikki frá tí veruleika, at einki røktarheimsmál í Havn verður loyst uttanum Javnaðarflokkin og eftir hansara resept.

Harafturat veit hann fullvæl, at býráðslimir í sjeytiárunum høvdu ta stóðu, at býráðið skuldi vera uttan fyrri loysnina av røktarheimsmálinum. Hóast allar aðrar kommunur hava góðtikið at taka 15% av rakstrinum, meðan landið tekur 45% og staturin 40%.

Tá Óli Breckmann leggur eftir

Fólkaflokkurin og borgarliga samgongan hava ábyrgdina av, at deild 5 á statshospitalinum enn stendur gapandi tøm. Javnaðarflokkurin hevur fleiri ferðir vist á hesa loysnina, skrivar fyrrverandi landsstýrismaðurin í almannamálum í sjónarmiðnum ídag

Dagny Joensen, tí hon hevur skrivað um røktarviðurskipti í Havn, og í sama andadrátti leggur høvuðsábyrgdina á undirritaða fyrri ta byggirøð, sum higartil hevur verið fylgd í røktarheimbyggingum, er at siga, at Javnaðarflokksins lutur til at loysa hesar sosialu spurningar hevur ongantíð ligið eftir. Tað er møgulegt, at eitt og annað átti at verið loyst øðrvísi, men vit hava tó loyst meginpartin av røktarheimsmálinum kring í oyggjunum — tær lidnu byggingarnar og tær sum nú standa í gerð. Uttan Javnaðarflokksins sterku medvirkan vóru hesi mál ikki loyst enn.

Í býráðnum hevur Leivur Johannessen vist á haldgóðar loysnir. Í lótinginum hevur Javnaðarflokkurin áhaldandi skorðað á at fáa loyst røktarheimsspurningin í Havn. Men hvørjaferð, Javnaðarflokkurin hevur sett fram uppskot um loysn í málinum, hava borgarligu samgonguflokkarnir gjørt tað, teir hava kunnað, fyrri at forhåla eina skjótari loysn.

Okkara uppskot um at taka 30 milliónir krónur í láni til røktarheimbygging í Havn fekk ikki semdir.

Longu áðrenn andveikrafor-sorgin flutti út úr hølunum á deild 5 hjá statshospitalinum hevði flokkurin greitt spurningin (í 1980) um at brúka hesi høli til upphaldsdeild fyrri røktarsjúklingar. Sitandi landsstýri gjørdi einki við hetta mál í meira enn 3 ár.

Nústani, eftir at Javnaðarflokkurin ferð eftir ferð hevur biðið landsstýrið fremja hesa loysn, seinast á Ólavsokei í ár, hevur landsstýrið nú ætlanir um

at fara undir hetta mál. Men ikki fyrr enn aftaná 1. april 1984. Sostatt vita vit í dag, at landsstýrið hevur forhålað hetta átróðkandi mál í meira enn 4 ár. So góður hevur viljin verið frá samgonguflokkunum.

Raðfylgjan av røktarheimssbyggingunum var sjálvandi í samsvari við tær kanningar og metingar um tørv, sum hann var tá.

Men tað eigur ikki at verða lagt burturúr, at í hesum millumbili var eisini málið um heimarrøktarskipanina loyst í hesum mánaða fyrri 10 árum síðani. Henda skipan hevur nú staðið sínar royndir. Og vóru stíg, sum tá vórðu tikin, ikki í samsvari við krøvini í dag, so er at taka teir spurningarnar upp til nýggja umhugsan.

Eg havi sjálvsagt høvuðsábyrgdina av teimum byggingum av røktarheimum sum higartil eru loyst, tað víðurkenni eg fult út. Men Óli Breckmann hevur eina stóra meðabyrgd av, at hølina á deild 5 á landsjúkrahúsnum enn tann dagin í dag standa gapandi tøm og óbrúkt. Tey kundu nú virkað sum upphaldsdeild fyrri árum síðani um nakar vilji var.

Røktarheim í Havn er átróðkandi.

Tað er at fegnast, at eisini Essa Arge og Óli Breckmann nú vilja ganga inn fyrri, at málið verður loyst — við ella uttanum Javnaðarflokkin.

Men høvdu tit lurta eitt sindur meira eftir Javnaðarflokkinum í býráðnum og á tingi — so var røktarheimið í Havn longu nú í gerð.

Ferðalíkindi í Sandoyinna

Av tí at eg verið hildin fyrri at vera tann ið hevur skrivað imóti havnagerð í Kirkjubø, fari eg at siga, at so er ikki.

Men tað, ið skrivað er, er púra rætt. Við teimum skipum, vit hava í dag, er ein framtíðarrensing um

Kirkjubø eitt ræðuligt afturstig.

Tað er rætt sum sagt er, at eru ráð til eina ovurdýra havn í Kirkjubø, og síðani til eina breiða «autostradu» til Havnar, so eru ráð til istaðin at gera eina góða havn í

Skálavík.

Skopun liggur so fyrri, at tá ikki er lendandi har av vestanbrimi, er altíð kyrt í Skálavík, um fjørðurin ikki er óføgur.

Menn hava ofta lyndi til at vilja gera eitt og annað, og tað er alla æru vert,

men tað ið umræður er, at tað ið gjørt verður er til bata, og ikki afturstig. Eftir sum hoyrist, so er alt hetta nokk til onga nyttu at mótmæla, men vist er tað, at tann ið ikki kann fara um Kirkjubønes við teimum góðu skipum, vit hava ídag, í øllum vanligum líkindum, er ikki lív-føgur.

Og skal berast skjótt at, so verður helikoptarin til at taka. Tað er eitt frálíka gott tiltak, at hann kemur. Nú verða tveir at heita á við tí, ið danska sjóverjan eigur, sum máttan hevur hjálpt, tá rangt hevur um liv.

2.10.83

Viggo Dalsgaard